

Warszawa, 16-08-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

V.7200.40.2023.MŻW

Pan

Janusz Kubicki

Prezydent Miasta Zielona Góra

via e-PUAP

Szanowny Panie Prezydencie!

Wśród wolności i praw jednostki, na których straży stoi Rzecznik Praw Obywatelskich, znajdują się m.in. prawo do ochrony zdrowia, z którym łączy się obowiązek zapobiegania przez władze publiczne negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska (art. 68 ust. 1, 3 i 4 Konstytucji), a także prawo do informacji o stanie i ochronie środowiska, powiązane z nałożonymi na władze publiczne obowiązkami ochrony środowiska, zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego współczesnemu i przyszłym pokoleniom oraz wspierania działania obywateli na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska (art. 74 ust. 1–4 Konstytucji). Bezpieczeństwo ekologiczne warunkuje ponadto korzystanie z szeregu innych wolności i praw jednostki.

W konsekwencji śledzę doniesienia medialne dotyczące skutków pożaru składowiska odpadów w Przylepie. Opisywany w mediach przebieg zdarzeń budzi w opinii społecznej wątpliwości, czy władze publiczne, także w okresie poprzedzającym pożar, zadziałały w sposób adekwatny do istniejącego zagrożenia, realizując swoje konstytucyjne i ustawowe obowiązki.

W związku z tym, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich¹, zwracam się do Pana Prezydenta z uprzejmą prośbą o przedstawienie wskazanych poniżej informacji.

Jak wynika z moich ustaleń, przez pierwsze dni po pożarze zalecano mieszkańcom pozostanie w domach i nieotwieranie okien. Następnie przestrzegano przed spożywaniem warzyw i owoców z własnych ogródków oraz wody ze studni przydomowych. Ostrzegano także przed korzystaniem z rzeki Gęśnik i okolicznych stawów, zanieczyszczonych odpadami pogańicznymi².

Z komunikatów zamieszczanych na stronie internetowej Urzędu Miasta Zielona Góra³ wynika, że odpowiednie służby i organy (Straż Pożarna, Inspekcja Ochrony Środowiska, Inspekcja Sanitarna) konsekwentnie prowadzą pomiary skażenia powietrza, wody i gleby na obszarze, który mógł zostać dotknięty skutkami pożaru, a ich wyniki przekazywane są urzędowi. Rzeka Gęśnik i pobliskie stawy mają zaś zostać poddane remediacji.

W związku z tym będę zobowiązany za wskazanie, w jakim przewidywalnym terminie mogą być znane kompleksowe wyniki tych badań, a także – po ich uzyskaniu – za przedstawienie ich Rzecznikowi. Ponadto proszę o informację o szacunkowym terminie zakończenia remediacji Gęśnika i stawów oraz o tym, kiedy będzie możliwe bezpieczne korzystanie z tych akwenów przez ludzi.

Osobno chciałbym poruszyć kwestię sytuacji przedsiębiorców prowadzących firmy w magazynach na terenie byłych zakładów mięsnych w Przylepie. Jak stwierdzono w Państwa komunikacie z 28 lipca br., działalność tych przedsiębiorców ze względów bezpieczeństwa została utrudniona lub wręcz uniemożliwiona. Wiceprezydent Dariusz Lesicki zapowiedział zorganizowanie specjalnego spotkania poświęconego tej sprawie, służącego „dokładnemu omówieniu wszystkich kwestii”. Na stronie internetowej urzędu widnieją wzmianki o dwóch spotkaniach odbytych z przedsiębiorcami. Na jednym z nich zwrócono się do przedsiębiorców o oszacowanie strat materiałowych i wynikających z postoju w pracy, w celu przekazania uzyskanych wyliczeń władzom rządowym. Pan Wiceprezydent zadeklarował udostępnienie przedsiębiorcom lokali zastępczych, z zasobów publicznych, oraz przygotowanie projektu uchwały o zwolnieniu („na pewien czas”) przedsiębiorców z podatku od nieruchomości.

¹ T.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1058.

² Zob. <https://www.zielonanews.pl/gesnik-zanieczyszczony-wodami-pogasnycznymi-86433>, dostęp 8 sierpnia 2023 r.

³ Zob. http://www.zielona-gora.pl/PL/971/8659/Aktualne_informacje, dostęp 8 sierpnia 2023 r.

Będę wdzięczny za informację, czy z sygnałów płynących od przedsiębiorców dotkniętych skutkami pożaru wynika, że podjęte działania w wystarczającym stopniu służą ochronie ich swobody działalności gospodarczej (art. 20 i 22 Konstytucji), czy też może na część zgłoszonych przez nich problemów Miasto nie jest w stanie aktualnie odpowiedzieć – z przyczyn prawnych lub faktycznych. Proszę także o powiadomienie mnie o podjęciu przez Radę Miasta wspomnianej uchwały oraz przesłanie jej kopii lub skanu.

W zamieszczonej na stronie internetowej relacji ze spotkania z mieszkańcami z 28 lipca br. zawarto informację, że miasto dysponowało specjalnym planem postępowania na wypadek pożaru hali w sołectwie Przylep, przygotowanym przez zespół ekspertów, który miał określać zasady postępowania m.in. w przypadku przemieszczania się chmury gazowej, przedostania się niebezpiecznych materiałów do miejskiej kanalizacji czy też potrzeby ewakuacji mieszkańców. Wskazano, że dzięki planowi udało się podjąć skuteczne działania w zaistniałej sytuacji.

Będę zobowiązany za umożliwienie mi zapoznania się z treścią owego planu poprzez przesłanie jego kopii lub skanu.

Pragnę następnie poruszyć problem odpowiedzialności za usunięcie toksycznych odpadów składowanych w hali magazynowej w Przylepie. Z ogólnie dostępnych źródeł⁴ wynika, że wydane przez Starostę Zielonogórskiego zezwolenie na zbieranie odpadów zostało udzielone pierwotnie 4 grudnia 2012 r., po jego uchyleniu wydane ponownie 22 grudnia 2014 r., a cofnięte przez Prezydenta Zielonej Góry 8 kwietnia 2015 r. – na skutek wykrytych przez Inspekcję Sanitarną nieprawidłowości, jakich dopuszczała się firma ██████████. Ponieważ firma nie wywiązywała się z obowiązku usunięcia odpadów, nałożono na nią dwie grzywny w postępowaniu egzekucyjnym, 4 kwietnia 2015 r. oraz 25 lutego 2016 r. Postanowieniem z 27 lipca 2018 r. orzeczono natomiast o wykonaniu zastępczym.

Od 2016 r. Pan Prezydent starał się uzyskać zewnętrzne wsparcie finansowe na usunięcie tych odpadów, początkowo w ramach ww. wykonania zastępczego, a następnie – w celu realizacji obowiązku, o którym mowa w art. 26a ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach⁵. Zwracał się Pan m.in. do Wojewody Lubuskiego, Prezesa Rady Ministrów oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

⁴ Zob. <https://konkret24.tvn24.pl/polska/zielona-gora-przylep-wszyscy-wiedzieli-jak-nie-udalo-sie-zlikwidowac-skladowiska-odpadow-st7257560>, dostęp 8 sierpnia 2023 r.; http://www.zielona-gora.pl/PL/971/8659/Aktualne_informacje, dostęp 8 sierpnia 2023 r.

⁵ T.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 699 ze zm.

Proszę o potwierdzenie lub sprostowanie powyższych informacji oraz przekazanie kopii lub skanów korespondencji urzędowej prowadzonej w sprawie, w szczególności pism wydanych w postępowaniu egzekucyjnym, a następnie wniosków o udzielenie (do)finansowania i odmownych pism zwrotnych.

W środkach masowego przekazu i na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego⁶ można znaleźć ponadto informację, że sama właściwość do załatwienia sprawy usunięcia odpadów była przez Pana Prezydenta kwestionowana. W związku z tym podejmował Pan próby przekazania sprawy Marszałkowi Województwa Lubuskiego oraz Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim (dalej: RDOŚ). W obu przypadkach orzekał Naczelny Sąd Administracyjny: w pierwszym rozstrzygnął spór kompetencyjny poprzez przyjęcie właściwości Prezydenta Zielonej Góry, a w drugim stwierdził konieczność ponownej analizy sprawy przez RDOŚ.

Proszę o potwierdzenie lub sprostowanie tych informacji oraz przesłanie skanów lub kopii wspomnianych orzeczeń Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

⁶ Zob. <https://lubuskie.pl/wiadomosci/20943>, dostęp 8 sierpnia 2023 r.